

Закон України Про академічну доброчесність

Цей Закон визначає правові та організаційні засади забезпечення академічної доброчесності у сферах освіти і науки.

Закон ґрунтується на загальноприйнятих світовою спільнотою принципах відповідальності, прозорості, публічності, законності, справедливості, академічної свободи, розумності, чесності, об'єктивності, взаємної поваги і довіри, нетерпимості до будь-яких проявів порушення академічної доброчесності.

Академічна доброчесність є засадничою цінністю, на якій ґрунтуються відносини в освітньому та науковому середовищі.

Розділ I. Загальні положення

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) автор (співавтор) академічного твору - фізична особа, яка своєю творчою працею самостійно або у співпраці з іншими фізичними особами створила цей твір.

2) академічна діяльність – це освітня, педагогічна, викладацька, наукова, науково-педагогічна, науково-організаційна, науково-технічна, експертна, видавнича діяльність, суб'єктами якої є заклади освіти (наукові установи), наукові видавництва, учасники освітнього процесу, вступники, наукові працівники, особи, залучені до процедур забезпечення якості освіти, особи, залучені до організації і проведення конкурсів у сфері освіти і науки, оцінювання суб'єктів та/або результатів академічної діяльності, освітніх, наукових та науково-технічних проектів;

3) академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законодавством і внутрішніми положеннями закладів освіти, наукових установ правил провадження академічної діяльності, які є обов'язковими для всіх суб'єктів такої діяльності та спрямовані на забезпечення довіри до результатів навчання, досліджень та творчості;

4) академічна фабрикація - вигадкування результатів академічної діяльності або інших даних чи фактів, що використовуються в академічній діяльності;

5) академічна фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних результатів академічної діяльності або інших даних, що стосуються академічної діяльності;

6) академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення (частково або повністю) опублікованих академічних творів інших авторів без зазначення авторства;

7) академічний твір - твір наукового, науково-технічного, науково-популярного, методичного та навчального характеру, що містить

результати академічної діяльності, зокрема результати фундаментальних або прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок, педагогічної, науково-педагогічної діяльності;

8) бездіяльність закладу освіти, наукової установи щодо розбудови внутрішньої системи забезпечення академічної доброчесності – відсутність правил та процедур, необхідних для встановлення фактів порушення академічної доброчесності та застосування відповідних заходів реагування, вимог до академічних творів, механізмів популяризації та забезпечення академічної доброчесності;

9) надання недостовірної інформації про результати академічної діяльності – обман щодо вихідних даних, методів і результатів власних досліджень та досліджень, виконаних під керівництвом відповідного суб'єкта, джерел використаної інформації, власної академічної діяльності, зокрема при наданні інформації для здобуття освітньої чи професійної кваліфікації, присвоєння педагогічного, вченого звання, проходження атестації чи сертифікації, звітуванні про результати академічної діяльності;

10) невжиття заходів реагування на виявлені порушення академічної доброчесності – відсутність реагування на порушення академічної доброчесності, про які відповідним посадовим особам та органам не могло не бути відомо, що призводить до відсутності рішень щодо академічної відповідальності відповідно до вимог законодавства та внутрішніх процедур;

11) недобросовісне використання результатів власної академічної діяльності – відтворення (частково або повністю) раніше опублікованих власних результатів такої діяльності як нових, зокрема, з метою досягнення кількісних показників, потрібних для проходження атестації, підтвердження (присвоєння, присудження) кваліфікації, присудження наукового ступеня, присвоєння вченого звання, призначення на посаду, звітування про результати наукової (освітньої) діяльності, наведення у звітах з виконання освітніх, наукових, науково-технічних (інноваційних) проєктів результатів, що були опубліковані раніше, як таких, що отримані при виконанні відповідних проєктів, під час проведення конкурсів у сфері освіти і науки;

12) підкуп в академічній діяльності – пропозиція, обіцянка, надання або отримання суб'єктом академічної діяльності будь-якого матеріального або нематеріального блага за порушення ним академічної доброчесності, зокрема, під час оцінювання результатів навчання, ліцензування освітньої діяльності, акредитації освітньої програми, інституційного аудиту, інституційної акредитації, проведення конкурсу у сфері освіти і науки, присвоєння/присудження освітніх, наукових і освітньо-творчих ступенів, вчених і педагогічних звань та кваліфікаційних категорій, публікації наукових творів;

13) порушення вимог щодо виконання навчальних/конкурсних завдань – виконання здобувачем освіти, вступником або учасником конкурсу у сфері освіти або науки навчального або конкурсного завдання з порушенням вимог, встановлених закладом освіти (науковою установою) або організаторами конкурсу щодо самостійності виконання відповідних завдань;

14) порушення вимог щодо оцінювання – недотримання умов об'єктивності, валідності та справедливості під час його організації та проведення;

15) присвоєння авторства результатів академічної діяльності – видача академічного твору за власний (представлення як власного академічного твору), який повністю або частково було створено на замовлення та надано іншим автором (авторами) на оплатній чи безоплатній основі, в тому числі згенеровано за допомогою цифрових технологій, якщо таке застосування не було зазначено при оприлюдненні відповідних результатів (академічного твору);

16) протиправний вплив в академічній діяльності – будь-яка форма впливу (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування, тиск тощо) або спроба такого впливу на суб'єкта академічної діяльності з метою спонукання до порушення ним вимог академічної доброчесності та/або отримання несправедливої академічної переваги окремими особами, закладами освіти, науковими установами;

17) створення або посередництво у створенні академічного твору на замовлення – оплатне чи безоплатне створення академічного твору або його частини та його надання, або посередництво у наданні третій особі, яка не є його автором, для подальшого використання під її авторством, якщо автор такого твору знає або повинен був знати чи міг передбачити таку мету використання (крім випадків передачі авторських прав юридичній особі відповідно до укладеного з автором договору).

2. Інші терміни вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права», «Про повну загальну середню освіту» та інших законах.

Стаття 2. Законодавство що регулює питання забезпечення академічної доброчесності

1. Законодавство що регулює питання забезпечення академічної доброчесності ґрунтується на Конституції України і складається із цього Закону, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукові парки», інших законів України та актів законодавства, прийнятих на їх виконання, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана в установленому порядку.

2. Цей Закон поширюється на правовідносини, що виникають у зв'язку із:

- 1) здійсненням академічної діяльності та освітнього процесу;
- 2) проведенням конкурсів, олімпіад, турнірів, змагань тощо (далі – конкурси) у сфері освіти і науки;
- 3) здійсненням процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти, державного нагляду (контролю) у сфері освіти, інших процедур у сфері освіти і науки;
- 4) виданням академічних творів.

Стаття 2¹. Загальні принципи забезпечення академічної доброчесності

1. Принцип чесності та порядності у дотриманні академічної доброчесності полягає у системному уникненні її порушень під час здійснення власної діяльності всіма суб'єктами процесу отримання та надання освітніх

послуг, наукової діяльності, реалізації державної політики у сфері освіти і науки.

2. Принцип об'єктивності полягає в необхідності заздалегідь визначати правила дотримання академічної доброчесності, видів порушень академічної доброчесності, процедур розгляду питань про наявність або відсутність порушень академічної доброчесності, видів відповідальності за встановлені порушення, однакового застосуванні всіх перелічених елементів незалежно від суб'єкта.

3. Взаємна повага всіх суб'єктів процесу отримання та надання освітніх послуг, наукової діяльності, реалізації державної політики у сфері освіти і науки демонструється до ідей, гідності інших, їхнього фізичного та психічного здоров'я, заохочення колегіальності та співпраці. Довіра проявляється у впевненості в чесності та чесноті один одного, позбавленні остраху, що результати діяльності можуть бути незаконно запозиченими, а репутацію підірвано безпідставними обвинуваченнями у порушенні академічної доброчесності або притягненням до відповідальності за відсутності доведених фактів порушень відповідно до встановлених процедур.

4. У межах принципу нетерпимості до будь-яких проявів порушення академічної доброчесності усі учасники освітньої та наукової діяльності визнають важливість дотримання академічної доброчесності та не допускають толерування будь-яких проявів її порушення. Всі випадки порушення академічної доброчесності підлягають обов'язковому розгляду відповідно до процедур, визначених цим Законом та/або внутрішніми положеннями закладу освіти чи наукової установи.

5. Принцип відповідальності як складова академічної доброчесності полягає у вмінні брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності, виконувати взяті на себе зобов'язання, протистояти проявам порушення академічної доброчесності, подавати приклади гідної поведінки.

6. Прозорість і публічність для забезпечення академічної доброчесності досягаються шляхом доступності інформації та передбачають, що всі учасники процесу отримання та надання освітніх послуг, наукової діяльності, реалізації державної політики у сфері освіти і науки зобов'язані діяти відкрито та зрозуміло.

7. Принцип законності полягає у дотриманні кожним учасником процесу отримання та надання освітніх послуг, наукової діяльності, реалізації державної політики у сфері освіти і науки Конституції та законів України, міжнародних стандартів та стимулювання до цього інших.

8. Принцип справедливості у межах забезпечення академічної доброчесності передбачає неупереджено однакове ставлення до всіх учасників процесу отримання та надання освітніх послуг, наукової діяльності, уникнення дискримінації та нечесності.

9. Принцип академічної свободи полягає у самостійності та незалежності учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з

урахуванням обмежень, установлених законом та обов'язком дотримання правил академічної доброчесності.

10. Принцип розумності під час вирішення питання про наявність або відсутність порушення академічної доброчесності та визначення виду академічної відповідальності полягає у необхідності розумно застосовувати норми як матеріального права, так і процедурні, враховувати ставлення суб'єкта порушення до події, розумному співвідношенні важкості порушення академічної доброчесності та його наслідків з обранням виду академічної відповідальності.

Стаття 3. Суб'єкти забезпечення академічної доброчесності

1. Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники забезпечують дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти у межах своїх повноважень, визначених цим Законом, спеціальними законами у сфері освіти і науки та/або нормативними документами закладу освіти (наукової установи).

2. Заклади освіти, наукові установи, наукові видавництва забезпечують академічну доброчесність шляхом:

1) створення середовища, що сприяє дотриманню академічної доброчесності їх працівниками, іншими особами, залученими до їх академічної діяльності та здобувачами освіти;

2) створення та застосування ефективних механізмів виявлення порушень академічної доброчесності та реагування на них.

3. Органи управління у сфері освіти і науки, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти забезпечують дотримання академічної доброчесності у межах своїх повноважень, визначених цим Законом та/або іншими законами.

Розділ II. Основні вимоги щодо забезпечення академічної доброчесності

Стаття 4. Академічні твори

1. Академічний твір може бути у формі наукової, навчальної, науково- чи навчально-методичної праці, письмових робіт здобувачів освіти та наукових ступенів, зокрема дисертації чи кваліфікаційної роботи, конкурсних робіт тощо. Інші види і форми академічних творів можуть визначати спеціальні закони у сфері освіти і науки.

Академічні твори можуть використовуватися для підтвердження виконання вимог освітньої програми чи її окремих компонентів щодо здобуття освітньої та/або професійної кваліфікації, педагогічного, вченого звання, для участі у конкурсах в сфері освіти і науки, в інших випадках, визначених законодавством та/або актами закладу освіти (наукової установи).

2. В оприлюдненому академічному творі зазначаються всі його автори. Не допускається зазначення як автора академічного твору особи, яка не брала участі у його створенні.

Якщо у роботі над академічним твором брали участь особи, що не вказані як його автори, це має бути зазначено у творі або у супровідних документах із визначенням характеру внеску кожної такої особи.

3. Якщо в академічному творі були використані розробки, наукові (науково-технічні, творчі) результати, що належать іншим особам, це має бути зазначено в академічному творі з посиланням на джерело їх оприлюднення або розміщення.

Посилання на джерело має бути зроблено у спосіб, який дозволяє чітко виокремити власний творчий внесок автора (авторів) в академічному творі.

Використання загальновідомих фактів чи ідей не потребує посилання, але потребує їх чіткого відокремлення від власних результатів.

4. У разі використання автором (авторами) власних результатів академічної діяльності, які були оприлюднені раніше, він (вони) мають зазначити це в академічному творі або в інший прийнятний для відповідного виду академічного твору спосіб.

Стаття 5. Загальні вимоги дотримання академічної доброчесності

1. Суб'єкти академічної діяльності зобов'язані дотримуватися вимог академічної доброчесності під час здійснення ними такої діяльності. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники також зобов'язані контролювати їх дотримання іншими суб'єктами академічної діяльності.

2. Якщо педагогічному, науково-педагогічному, науковому працівникові стало відомо про порушення академічної доброчесності іншим суб'єктом академічної діяльності, він (вона) зобов'язаний(на) вжити заходів щодо припинення такого порушення та/або письмово поінформувати про таке порушення компетентний орган або повноважну посадову особу відповідно до процедур, встановлених закладом освіти, науковою установою.

3. Суб'єкти академічної діяльності зобов'язані надавати достовірну інформацію про вихідні дані, методи і результати власних досліджень та досліджень, виконаних під їх керівництвом, джерела використаної інформації, власну академічну діяльність, зокрема при наданні інформації для здобуття освітньої чи професійної кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, присвоєння педагогічного, вченого звання, проходження атестації чи сертифікації, звітуванні про результати академічної діяльності.

4. Здобувачі освіти, вступники, учасники конкурсів у сфері освіти і науки тощо зобов'язані виконувати вступні, навчальні, конкурсні та інші види завдань із дотриманням встановлених для виконання цих завдань вимог.

5. Якщо виконання завдання передбачає створення академічного твору, він має відповідати вимогам, визначеним статтею 4 цього Закону з урахуванням особливостей вимог до відповідних творів, визначених законодавством та/або закладом освіти (науковою установою, організатором конкурсу).

Стаття 6. Дотримання академічної доброчесності під час оцінювання

1. Оцінювання у сфері освіти і науки має відповідати критеріям об'єктивності, валідності та справедливості.

2. Оцінювання є об'єктивним, якщо воно базується на застосуванні заздалегідь визначених та оприлюднених чітких і зрозумілих критеріїв.

3. Оцінювання є валідним, якщо воно забезпечує досягнення мети оцінювання.

4. Оцінювання є справедливим, якщо воно здійснюється неупереджено, за відсутності конфлікту інтересів, дискримінації та неправомірного впливу на оцінювача.

Стаття 7. Дотримання академічної доброчесності при наданні інформації закладом освіти (науковою установою) щодо власної діяльності

Заклади освіти (наукові установи) незалежно від підпорядкування та форми власності повинні надавати передбачену законодавством інформацію щодо формування та функціонування внутрішньої системи забезпечення академічної доброчесності, власної академічної діяльності та академічної діяльності педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників своїм засновникам, органам управління у сфері освіти і науки, іншим закладам та установам, фізичним особам яка має бути повною і достовірною.

Стаття 8. Дотримання академічної доброчесності в експертній діяльності

Особи з числа працівників та здобувачів освіти закладів освіти, наукових установ, які залучаються до здійснення експертної діяльності у межах процедур забезпечення якості освіти, державного нагляду (контролю) у сфері освіти, державної атестації наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності, конкурсного відбору, наукової і науково-технічної експертизи, рецензування наукових і науково-технічних проєктів, інших процедур у сфері освіти і науки, зобов'язані виконувати свої функції відповідно до законодавства, що визначає порядок здійснення такої діяльності, добросовісно та неупереджено. Політика та процедура забезпечення академічної доброчесності в експертній діяльності визначаються внутрішніми положеннями закладів освіти, наукових установ, наукових видавництва, органів управління у сфері освіти і науки, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з урахуванням вимог цього Закону.

Стаття 9. Дотримання академічної доброчесності при організації і проведенні конкурсів у сфері освіти і науки

1. Організатори конкурсів у сфері освіти і науки чітко визначають суб'єктів академічної діяльності, які можуть брати участь у відповідному конкурсі, створюють рівні умови для їх участі у конкурсі, визначають та заздалегідь оприлюднюють чіткі і зрозумілі правила проведення конкурсу та забезпечують їх дотримання.

2. Правила проведення конкурсів у сфері освіти і науки мають передбачати вимоги щодо дотримання академічної доброчесності їх учасниками, членами журі та конкурсних комісій, іншими особами, що залучені до їх проведення, експертизи та оцінювання та відповідальність за її порушення.

3. Оцінювання результатів академічної діяльності учасників конкурсу та/або поданих ними на конкурс проєктів здійснюється із дотриманням критеріїв, зазначених у статті 6 цього Закону.

Стаття 10. Дотримання академічної доброчесності при оприлюдненні результатів академічної діяльності

1. Автори академічних творів зобов'язані дотримуватися вимог, визначених у частині третій статті 5 цього Закону та надають науковим видавництвам достовірну і повну інформацію про використання у поданому для оприлюднення академічному творі раніше оприлюднених чи поданих до оприлюднення до інших наукових видавництв текстів, інших результатів академічної діяльності незалежно від їх авторства.

2. Наукові видавництва приймають рішення про оприлюднення академічного твору на підставі заздалегідь визначених і оприлюднених критеріїв та процедур, які, зокрема, мають передбачати перевірку наявності ознак порушень академічної доброчесності автором (авторами) академічного твору, а також відкликання академічного твору авторами чи науковим видавництвом після його оприлюднення у разі виявлення фактів порушення академічної доброчесності.

3. Рецензенти академічних творів надають висновки щодо їх відповідності вимогам, визначеним у статті 4 цього Закону та науковим видавництвом.

Розділ III. Забезпечення академічної доброчесності

Стаття 11. Забезпечення академічної доброчесності у закладах освіти, наукових установах

1. Заклади освіти, наукові установи незалежно від підпорядкування та форми власності зобов'язані сформувані внутрішню систему забезпечення академічної доброчесності, що включатиме власні політику та процедури забезпечення академічної доброчесності, що відповідають цьому Закону та іншим законам, вимоги до академічних творів, механізми популяризації академічної доброчесності, її забезпечення під час навчання та оцінювання його результатів, наукової та інших видів академічної діяльності як складових їхньої академічної культури та системи внутрішнього забезпечення якості освіти, дотримуватися їй у своїй діяльності та оприлюднити на офіційному сайті закладу освіти, наукової установи.

2. Політика і процедури забезпечення академічної доброчесності, а також їх реалізація закладом освіти, науковою установою мають:

- 1) мінімізувати можливості для порушення академічної доброчесності;
- 2) сприяти дотриманню академічної доброчесності всіма суб'єктами академічної діяльності;
- 3) забезпечувати дієве реагування на факти порушення академічної доброчесності.

3. Політика та процедури забезпечення академічної доброчесності визначаються внутрішніми положеннями, що затверджуються колегіальним органом управління закладу освіти, наукової установи за погодженням, за наявності, з вищим органом самоврядування здобувачів освіти відповідного закладу освіти (для закладів вищої освіти – з вищим органом студентського самоврядування), наукової установи в частині, що стосується здобувачів освіти, науковим товариством студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених чи радою молодих вчених закладу вищої освіти, наукової установи.

4. Внутрішніми положеннями встановлюються:

1) інституційна політика у сфері забезпечення академічної доброчесності та заходи, що вживаються для її реалізації;

2) організаційна система забезпечення академічної доброчесності, зокрема порядок формування, функції та повноваження спеціальних органів (комісій, комітетів, рад тощо) з питань академічної доброчесності, а також розподіл функцій та відповідальності у цій сфері між органами та посадовими особами закладу освіти, наукової установи у частині, що стосується аспірантів, докторантів та молодих вчених;

3) процедури виявлення та розгляду випадків порушення академічної доброчесності, реагування на них з урахуванням вимог цього Закону.

Заклад освіти, наукова установа можуть встановлювати додаткові вимоги щодо забезпечення академічної доброчесності.

5. Заклади освіти, наукові установи зобов'язані здійснювати перевірку дотримання вимог, визначених цим Законом, щодо академічних творів, які вони видають, або які оприлюднюються у заснованих ними виданнях або виданнях, рекомендованих ними до друку.

6. Заклади освіти, наукові установи зобов'язані забезпечити дотримання визначених цим Законом вимог під час провадження академічної діяльності, включаючи оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

7. Заклади освіти, наукові установи здійснюють навчання здобувачів освіти і працівників з питань забезпечення академічної доброчесності, формування навичок академічного письма, інші заходи щодо популяризації академічної доброчесності.

8. Бездіяльність закладу освіти, наукової установи щодо розбудови внутрішньої системи забезпечення академічної доброчесності та/або невжиття уповноваженими органами управління чи посадовими особами закладу освіти, наукової установи передбачених цим та іншими законами заходів при виявленні порушень академічної доброчесності, є порушенням академічної доброчесності з боку закладу освіти, наукової установи і має наслідки, передбачені цим Законом.

Стаття 12. Зовнішнє оцінювання системи забезпечення академічної доброчесності

1. Зовнішнє оцінювання системи забезпечення академічної доброчесності передбачає оцінювання внутрішньої системи забезпечення академічної доброчесності закладів освіти під час акредитації освітніх програм, інституційного аудиту, інституційної акредитації.

2. Інформація про забезпечення академічної доброчесності включається до звіту керівника закладу освіти, наукової установи, що подається його засновникові.

Стаття 13. Забезпечення академічної доброчесності в інших випадках

1. Забезпечення дотримання академічної доброчесності під час проведення конкурсу у сфері освіти і науки покладається на його організатора (організаторів).

2. Забезпечення дотримання академічної доброчесності при присвоєнні (присудженні) кваліфікації, педагогічного, вченого або іншого звання,

кваліфікаційної категорії покладається на суб'єкта присвоєння (присудження) кваліфікації (звання, категорії).

3. Забезпечення дотримання академічної доброчесності при присудженні наукового (освітньо-творчого) ступеня покладається на спеціалізовану вчену раду, разову спеціалізовану вчену раду та заклад вищої освіти (наукову установу), де створено цю раду.

4. Забезпечення дотримання академічної доброчесності при оприлюдненні результатів академічної діяльності покладається на наукові видавництва/редакційні колегії наукових видань, де оприлюднюються відповідні результати.

Розділ IV. Види порушень академічної доброчесності та заходи реагування

Стаття 14. Види порушень академічної доброчесності

1. Основними порушеннями академічної доброчесності є:

- 1) академічний плагіат;
- 2) недобросовісне використання результатів власної академічної діяльності;
- 3) академічна фабрикація;
- 4) академічна фальсифікація;
- 5) присвоєння авторства результатів академічної діяльності;
- 6) створення або посередництво у створенні академічного твору на замовлення;
- 7) порушення вимог щодо виконання навчальних/конкурсних завдань;
- 8) порушення вимог щодо оцінювання;
- 9) протиправний вплив в академічній діяльності;
- 10) підкуп в академічній діяльності;
- 11) надання недостовірної інформації про результати академічної діяльності;
- 12) бездіяльність щодо розбудови внутрішньої системи забезпечення академічної доброчесності та/або невжиття заходів реагування на виявлені порушення академічної доброчесності.

2. Додаткові види порушень академічної доброчесності можуть визначатися спеціальними законами у сфері освіти і науки, а також закладами освіти (науковими установами).

Стаття 15. Форми порушення вимог щодо виконання навчальних/конкурсних завдань

Формами порушення вимог щодо виконання навчальних/конкурсних завдань є:

- 1) списування;
- 2) використання непередбачених допоміжних матеріалів та/або технічних засобів;
- 3) отримання недозволеної допомоги;
- 4) виконання завдання іншою особою;

5) інші форми, визначені законодавством, закладом освіти (науковою установою), або правилами проведення відповідного конкурсу.

Стаття 16. Форми порушення вимог щодо оцінювання

Формами порушення вимог щодо оцінювання є:

- 1) відсутність оприлюднених чітких та зрозумілих критеріїв оцінювання;
- 2) порушення або вибіркове застосування критеріїв оцінювання;
- 3) надання недозволеної допомоги під час оцінювання;
- 4) створення переваг чи перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження оцінювання, для окремих учасників оцінювання;
- 5) відсутність реагування на несамотійне виконання завдання учасниками оцінювання;
- 6) свідоме завищення або заниження результатів оцінювання.

Стаття 17. Заходи реагування на порушення академічної доброчесності

1. Заходами реагування на порушення академічної доброчесності є:

- 1) притягнення до академічної відповідальності;
- 2) інші заходи реагування на порушення академічної доброчесності, передбачені цим Законом, спеціальними законами та нормативними документами закладу освіти (наукової установи).

2. Заходи реагування на порушення академічної доброчесності застосовуються закладами освіти, науковими установами, іншими уповноваженими органами за порушення вимог академічної доброчесності до суб'єктів академічної діяльності відповідно до цього та інших законів, а також внутрішніх положень закладів освіти (наукових установ), організаторів конкурсів у сфері освіти і науки, наукових видавництв.

Рішення про застосування заходів реагування на порушення академічної доброчесності ухвалює уповноважений зазначеними актами орган або посадова особа.

За дії (бездіяльність), що цим та іншими законами визнані порушенням академічної доброчесності, особа може бути притягнута до інших видів відповідальності з підстав та в порядку, визначених законом.

3. До інших заходів реагування на порушення академічної доброчесності належать:

- 1) припинення участі у конкурсі, анулювання рішення про визнання результатів конкурсу;
- 2) відкликання оприлюдненого академічного твору;
- 3) інституційні заходи реагування на порушення академічної доброчесності.

Стаття 18. Академічна відповідальність педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників

1. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- 1) попередження;

- 2) позбавлення права на участь у органах управління закладу освіти, наукової установи строком до одного року;
- 3) позбавлення права брати участь у конкурсах щодо отримання стипендій, грантів, участі в академічній мобільності за підтримки закладу освіти, наукової установи, де працює особа, на строк до одного року;
- 4) позбавлення наукового керівника (наукового консультанта) права участі у науковому керівництві (консультуванні) та атестації здобувачів вищої освіти (здобувачів ступеня доктора наук) на строк від одного року до двох років;
- 5) позбавлення права бути керівником та/або відповідальним виконавцем наукових досліджень та/або наукових проектів закладу вищої освіти, наукової установи, де працює особа, на строк від одного до трьох років;
- 6) позбавлення нагород, відзнак, почесних звань, наданих закладом освіти, науковою установою;
- 7) позбавлення права брати участь у редакційних колегіях заснованих закладом освіти, науковою установою, науковим видавництвом строком від одного до двох років;
- 8) звільнення з посади педагогічного, науково-педагогічного, наукового працівника у порядку, встановленому законом;
- 9) відмова у присудженні наукового ступеня доктора наук;
- 10) відмова у присвоєнні вченого або педагогічного звання;
- 11) позбавлення кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії.

2. За порушення академічної доброчесності у виді недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, порушення вимог щодо оцінювання, надання недостовірної інформації про результати академічної діяльності що вчинено вперше, педагогічний, науково-педагогічний, науковий працівник може бути притягнутий до академічної відповідальності, встановленої пунктами 1–7 частини першої цієї статті.

3. За порушення академічної доброчесності у виді академічного плагіату, академічної фабрикації, академічної фальсифікації, присвоєння авторства результатів академічної діяльності, створення або посередництва у створенні академічного твору на замовлення, протиправного впливу в академічній діяльності, підкупу в академічній діяльності, або у виді вчиненого повторно недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, порушення вимог щодо оцінювання, надання недостовірної інформації про результати академічної діяльності, педагогічний, науково-педагогічний, науковий працівник може бути притягнутий до академічної відповідальності, встановленої пунктами 2–8, 10 частини першої цієї статті.

4. Відмова у присудженні наукового ступеня доктора наук застосовується у разі встановлення присвоєння авторства в академічній діяльності, недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, виявлення академічного плагіату, академічної фальсифікації, академічної фабрикації у академічних творах, що подаються до захисту.

Рішення про відмову у присудженні наукового ступеня доктора наук, про відмову у присвоєнні вченого або педагогічного звання ухвалює суб'єкт присудження (присвоєння) відповідно до Законів України «Про вищу освіту»,

«Про наукову і науково-технічну діяльність» та внутрішніх положень закладу вищої освіти, наукової установи.

5. Позбавлення присудженого наукового (освітньо-наукового) ступеня застосовується в наслідок встановлення факту порушення академічної доброчесності у виді присвоєння авторства в академічній діяльності, недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, академічного плагіату, академічної фальсифікації, академічної фабрикації в академічних творах, що подавались до захисту.

6. Педагогічний, науково-педагогічний, науковий працівник, який був притягнутий до академічної відповідальності, крім академічної відповідальності, передбаченої пунктом першим частини першої цієї статті:

1) не має права отримувати будь-які види заохочення (премії, інші заохочувальні виплати, нагороди тощо) протягом одного року з дня ухвалення відповідного рішення;

2) не може залучатися до процедур зовнішнього забезпечення якості освіти, заходів державного нагляду (контролю) у сфері освіти, журі конкурсів у сфері освіти і науки.

3) протягом двох років не може залучатися до рецензування академічних творів та проєктів, проведення конкурсів у сфері науки і техніки.

Стаття 19. Академічна відповідальність здобувачів освіти, наукового ступеня

1. Основними видами академічної відповідальності здобувачів освіти, наукового ступеня є:

1) попередження;

2) повторне виконання завдання та/або проходження оцінювання (включаючи підсумкове оцінювання або атестацію);

3) повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

4) позбавлення академічної стипендії на строк до одного навчального року;

5) позбавлення права брати участь у конкурсах щодо отримання стипендій, грантів, академічній мобільності за підтримки закладу освіти, наукової установи, де проходить навчання здобувач, на строк до одного року;

6) позбавлення пільг з оплати в навчанні та/або інших пільг, наданих закладом освіти, науковою установою;

7) відрахування із закладу освіти, наукової установи;

8) відмова у присудженні освітньої та/або професійної кваліфікації, наукового ступеня.

2. За порушення академічної доброчесності у виді академічного плагіату, недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, академічної фабрикації, академічної фальсифікації, порушення вимог щодо виконання навчальних/конкурсних завдань, надання недостовірної інформації про результати академічної діяльності що вчинено вперше, здобувачі освіти, наукового ступеня можуть бути притягнуті до академічної відповідальності, встановленої пунктами 1–6 частини першої цієї статті, якщо інше не встановлене цим Законом.

3. За порушення академічної доброчесності у виді присвоєння авторства результатів академічної діяльності, створення або посередництва у створенні академічного твору на замовлення, протиправного впливу в академічній діяльності, підкупу в академічній діяльності, або у виді вчиненого повторно академічного плагіату, недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, академічної фабрикації, академічної фальсифікації, порушення вимог щодо виконання навчальних/конкурсних завдань, надання недостовірної інформації про результати академічної діяльності здобувачі освіти, наукового ступеня можуть бути притягнуті до академічної відповідальності, встановленої пунктами 2–7 частини першої цієї статті.

4. Академічна відповідальність, передбачена пунктом 7 частини першої цієї статті, не застосовується до здобувачів загальної середньої освіти.

5. Відмова у присудженні освітньої кваліфікації, наукового ступеня застосовується у разі встановлення недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, присвоєння авторства в академічній діяльності, виявлення академічного плагіату, академічної фальсифікації, академічної фабрикації у академічних творах, що подаються до захисту.

Рішення про відмову у присудженні освітньої кваліфікації, наукового ступеня ухвалює екзаменаційна комісія закладу вищої освіти, наукової установи, спеціалізована вчена рада (разова спеціалізована вчена рада) відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» та внутрішніх положень закладу вищої освіти, наукової установи.

Стаття 20. Позбавлення кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії

1. Рішення про присудження особі ступеня молодшого бакалавра, бакалавра, магістра та присвоєння відповідної кваліфікації у разі виявлення фактів порушення особою академічної доброчесності, передбачених частиною 5 статті 19 цього Закону, скасовується суб'єктом прийняття відповідного рішення або його правонаступником у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

2. Позбавлення особи присудженого ступеня доктора філософії здійснюється шляхом скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії закладом вищої освіти (науковою установою), разова спеціалізована вчена рада якого присудила відповідний ступінь, його правонаступником, або Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти незалежно від строку, що минув після присудження разовою спеціалізованою вченою радою ступеня доктора філософії у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та в наслідок встановлення факту порушення академічної доброчесності, передбаченого частиною 5 статті 18 цього Закону.

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти розглядає питання і приймає рішення щодо скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії на підставі скарги/повідомлення у випадку, якщо:

1) заклад вищої освіти, наукова установа залишив без розгляду скаргу/повідомлення особи щодо наявності у дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів порушення академічної доброчесності, передбачених частиною 5 статті 18 цього Закону або залишив рішення разової спеціалізованої вченої ради чинним;

2) надійшла скарга/повідомлення щодо наявності у дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів порушення академічної доброчесності, передбачених частиною 5 статті 18 цього Закону, захист якої відбувся у разовій спеціалізованій вченій раді закладу вищої освіти (наукової установи), ліквідованого на час подання скарги/повідомлення.

3. Позбавлення особи присудженого ступеня доктора (кандидата) наук здійснюється центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки на підставі розгляду звернення закладу вищої освіти (наукової установи), у спеціалізованій вченій раді якого проводився захист докторської (кандидатської) дисертації, або Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Заклад вищої освіти (наукова установа) або Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти разом із зверненням надають копію прийнятого рішення щодо виявлення в дисертації (науковій доповіді) та/або наукових публікаціях, в яких висвітлено її основні наукові результати присвоєння авторства в академічній діяльності, недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, академічного плагіату, академічної фальсифікації, академічної фабрикації з результатами проведеного аналізу доказів, які підтверджують відповідний факт порушення академічної доброчесності.

Заклад освіти (наукова установа), у спеціалізованій вченій раді якого проводився захист докторської (кандидатської) дисертації, розглядає звернення (скарги, повідомлення) щодо наявності фактів присвоєння авторства в академічній діяльності, недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, академічного плагіату, академічної фальсифікації, академічної фабрикації у дисертації (наукових публікаціях, зарахованих за її темою) на здобуття ступеня доктора (кандидата) наук незалежно від строку, що минув після її захисту.

4. Позбавлення присвоєного особі педагогічного звання, кваліфікаційної категорії здійснюється атестаційною колегією Міністерства освіти і науки України у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

5. Позбавлення присвоєного особі вченого звання здійснюється центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України за результатами розгляду подання вченої (науково-технічної) ради закладу вищої освіти (наукової установи), яка присвоїла відповідне вчене звання, або його правонаступника, або за зверненням громадян.

6. Підставою для позбавлення кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії є порушення академічної доброчесності при її присвоєнні (присудженні, підтвердженні), у тому числі встановлення присвоєння авторства в академічній діяльності,

недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, академічного плагіату, академічної фальсифікації, академічної фабрикації в академічному творі, який поданий особою для її присвоєння (присудження, підтвердження). Підставою для позбавлення особи вченого звання також є рішення про позбавлення цієї особи наукового та/або освітнього ступеня та/або вченого звання доцента, старшого дослідника (у разі позбавлення вченого звання професора), що є необхідними для присвоєння відповідного вченого звання. Підставою для позбавлення особи освітнього або наукового ступеня також є рішення про позбавлення цієї особи необхідного для його присудження раніше присудженого освітнього/або наукового ступеня.

7. Позбавлення кваліфікації, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії здійснюється незалежно від строку, що минув після присвоєння (присудження, підтвердження) відповідної кваліфікації, звання, кваліфікаційної категорії.

8. Особа, яку було позбавлено кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії, втрачає права, пов'язані з наявністю у неї відповідної кваліфікації, ступеня, звання, кваліфікаційної категорії з дня прийняття рішення про їх позбавлення, у тому числі право обіймати посади, що потребують наявності відповідних кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії.

9. Особа, яка була позбавлена кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії після набрання чинності цим Законом, не має права обіймати посади педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, а також посади, визначені пунктом 1, підпунктом «а» пункту 2 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції» (крім виборних посад), протягом п'яти років з дня прийняття рішення про її позбавлення кваліфікації, ступеня, звання, кваліфікаційної категорії. Обмеження можуть бути достроково скасовані щодо особи, якій після застосування академічної відповідальності повторно присуджено відповідну кваліфікацію, ступінь, звання, кваліфікаційну категорію.

Науковий керівник, науковий консультант, офіційні опоненти, члени спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради), які надали позитивні відгуки про наукові досягнення особи, що була позбавлена наукового ступеня, позбавляються права бути науковими керівниками, науковими консультантами, офіційними опонентами, членами спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради) на строк від одного до двох років з дня прийняття рішення про позбавлення відповідної особи наукового ступеня.

10. Рішення про присудження (присвоєння) особі інших освітніх кваліфікацій у разі виявлення фактів порушення особою академічної доброчесності скасовується суб'єктом прийняття цього рішення або його правонаступником у встановленому ним порядку, відповідно до законодавства.

11. Відомості про позбавлення особи кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії, а також застосування обмежень, передбачених частиною дев'ятою цієї статті, вносяться до Реєстру осіб, стосовно яких застосовуються обмеження щодо академічної діяльності.

Стаття 21. Інституційні заходи реагування на порушення академічної доброчесності

1. Інституційні заходи реагування на порушення академічної доброчесності застосовуються до закладу освіти, наукової установи у разі встановлення фактів бездіяльності закладу освіти, наукової установи щодо розбудови системи внутрішнього забезпечення академічної доброчесності та/або невжиття заходів реагування на виявленні порушення академічної доброчесності, надання недостовірної інформації щодо власної академічної діяльності та академічної діяльності педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, а також в інших випадках, передбачених цим Законом.

2. Встановлення фактів бездіяльності закладу освіти, наукової установи щодо розбудови системи внутрішнього забезпечення академічної доброчесності та/або невжиття заходів реагування на виявленні порушення, надання недостовірної інформації щодо власної академічної діяльності та академічної діяльності педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників є підставою для прийняття, відповідно до законодавства, рішення:

1) про відмову в акредитації освітньої програми, скасування рішення про акредитацію освітньої програми, про відмову в інституційній акредитації, інституційному аудиті, державної атестації;

2) про анулювання (зупинення) ліцензії на провадження освітньої діяльності;

3) про вжиття інших заходів, передбачених Законом України «Про освіту» та/або спеціальними законами у сфері освіти і науки;

4) про притягнення до дисциплінарної відповідальності керівника закладу освіти, наукової установи.

Порядок застосування заходів, передбачених цією частиною, визначається законодавством, що регулює порядок здійснення таких процедур.

3. У разі позбавлення ступеня доктора філософії за рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, заклад вищої освіти (наукова установа), разова спеціалізована вчена рада якого присудила відповідний ступінь, позбавляється права строком на один рік утворювати разові спеціалізовані вчені ради та присуджувати ступінь доктора філософії з відповідної спеціальності.

4. У разі позбавлення ступеня доктора (кандидата) наук центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки за зверненням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти повноваження спеціалізованої вченої ради, яка присудила відповідний ступінь, припиняються, а заклад вищої освіти (наукова установа) позбавляється права створювати спеціалізовані вчені ради з відповідної наукової спеціальності на один рік.

5. У разі позбавлення вченого звання рішенням центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, заклад вищої освіти (наукова установа), вчена (науково-технічна) рада якого присвоїла відповідне звання, позбавляється права строком на один рік присвоювати вчені звання.

6. У разі встановлення фактів бездіяльності наукового видавництва (редакційної колегії) щодо забезпечення академічної доброчесності та/або невжиття заходів реагування на виявленні порушення академічної

добросовісності відповідне наукове видання виключають з переліку наукових фахових видань України строком на 3 роки.

7. Відомості про застосування обмежень, передбачених частинами третьою-шостою цієї статті вносяться до Реєстру осіб, стосовно яких застосовуються обмеження щодо академічної діяльності, а також інших реєстрів Єдиної державної електронної бази з питань освіти відповідно до законодавства.

Стаття 22. Реагування на порушення академічної добросовісності при проведенні конкурсів у сфері освіти і науки

1. Встановлення порушення академічної добросовісності учасником конкурсу у сфері академічної діяльності (далі - конкурс) є підставою для припинення участі такого учасника у конкурсі.

2. Рішення про результат участі особи у конкурсі може бути анульоване організатором конкурсу у разі виявлення порушення академічної добросовісності цим учасником або його представниками (якщо учасником є юридична особа) при проведенні конкурсу.

3. Порядок припинення участі учасника конкурсу та анулювання стосовно нього результатів конкурсу визначається положенням про конкурс та/або нормативно-правовими актами, що регулюють порядок проведення відповідного конкурсу

4. За наявності порушень академічної добросовісності члени організаційних комітетів, конкурсних комісій, журі, експерти можуть бути виведені зі складу відповідних органів у порядку, визначеному положенням про конкурс та/або нормативно-правовими актами, що регулюють порядок проведення відповідного конкурсу.

Стаття 23. Відкликання оприлюдненого академічного твору

У разі виявлення факту порушення академічної добросовісності в опублікованому академічному творі, такий твір має бути відкликаний науковим видавництвом (редакцією наукового видання) у визначеному ним порядку. Інформація про відкликання академічного твору має бути оприлюднена науковим видавництвом (редакцією наукового видання) із зазначенням причин його відкликання. Інформація про видалення книжкових видань надсилається видавцем до бібліотек, до яких він надсилав обов'язкові примірники цього видання, відповідно до вимог, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Академічний твір з моменту відкликання не вважається оприлюдненим і не може бути врахований під час проходження атестації, підтвердження (присвоєння, присудження) кваліфікації, присудження наукового ступеня, присвоєння вченого звання, призначення на посаду, звітування про результати наукової (освітньої) діяльності, під час проведення конкурсів у сфері освіти і науки та в інших випадках, визначених законодавством.

Стаття 24. Реєстр осіб, стосовно яких застосовуються обмеження щодо академічної діяльності

1. Реєстр осіб, стосовно яких застосовуються обмеження щодо академічної діяльності, є складовою Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

2. Перелік та обсяг відомостей, що містить Реєстр осіб, стосовно яких застосовуються обмеження щодо академічної діяльності, та порядок його ведення встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки за погодженням із Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

3. До Реєстру осіб, стосовно яких застосовуються обмеження щодо академічної діяльності вносяться відомості:

1) щодо осіб, притягнутих до академічної відповідальності, перелік яких надається частиною дев'ятою статті 20 цього Закону:

- прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) особи обмеженої щодо академічної діяльності;

- місце роботи, посада особи на час притягнення до академічної відповідальності;

- вид порушення академічної доброчесності;

- вид відповідальності застосованої до особи;

- строк та вид обмеження щодо академічної діяльності;

- суб'єкт, яким застосовано захід академічної відповідальності;

- документ, яким застосовано захід академічної відповідальності;

2) щодо осіб, до яких застосовано інституційні заходи реагування на порушення академічної доброчесності, передбачені частинами третьою-шостою статті 21 цього Закону вносяться відомості:

- назва, юридична адреса, код в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців особи, до якої застосовано інституційні заходи реагування на порушення академічної доброчесності;

- підстава інституційних заходів реагування на порушення академічної доброчесності, вид порушення;

- строк та вид обмеження внаслідок застосування інституційних заходів реагування на порушення академічної доброчесності;

- суб'єкт яким застосовано інституційні заходи реагування на порушення академічної доброчесності;

- документ яким застосовано інституційні заходи реагування на порушення академічної доброчесності.

4. Суб'єкт, який ухвалює рішення про притягнення до академічної відповідальності або про застосування інституційних заходів реагування на порушення академічної доброчесності, протягом трьох робочих днів з дня ухвалення такого рішення вносить відомості про фізичних осіб або юридичних осіб, щодо яких застосовуються обмеження щодо академічної діяльності, до Реєстру осіб, стосовно яких застосовуються обмеження щодо академічної діяльності.

5. Відомості з Реєстру осіб, стосовно яких застосовуються обмеження щодо академічної діяльності, є відкритими для безоплатного цілодобового доступу в Єдиній державній електронній базі з питань освіти.

6. Відомості про фізичних та юридичних осіб вилучаються з Реєстру осіб, стосовно яких застосовуються обмеження щодо академічної діяльності, після спливу строку дії відповідних обмежень .

Розділ V. Встановлення факту порушення академічної доброчесності

Стаття 25. Загальні засади встановлення факту порушення академічної доброчесності

1. Встановлення факту порушення академічної доброчесності полягає у розгляді інформації та/або звернення про порушення суб'єктом, який зобов'язаний забезпечувати академічну доброчесність та уповноважений застосовувати заходи реагування на таке порушення, або іншим суб'єктом, визначеним цим Законом, встановлення виду порушення академічної доброчесності та наданні оцінки.

2. Якщо порушення академічної доброчесності одночасно може бути кваліфіковане як кримінальне, адміністративне, дисциплінарне чи цивільне правопорушення, відсутність судового рішення або рішення іншого уповноваженого органу щодо притягнення особи до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної або цивільно-правової відповідальності не є перешкодою для реагування на таке порушення відповідно до цього Закону.

3. Під час реагування на порушення академічної доброчесності відповідний суб'єкт встановлює всі обставини, що стосуються такого порушення, і надає їм оцінку відповідно до визначених правил і процедур. Оцінка таких обставин, надана будь-яким іншим суб'єктом, береться до уваги, але не має вирішального значення під час розгляду та вирішення відповідного питання.

Стаття 26. Вимоги до процедури встановлення факту порушення академічної доброчесності

1. Процедура встановлення факту порушення академічної доброчесності під час притягнення особи до академічної відповідальності визначається закладом освіти, науковою установою відповідно до цього Закону.

2. Процедура встановлення факту порушення академічної доброчесності має передбачати:

1) порядок ініціювання розгляду справи щодо можливого порушення академічної доброчесності;

2) порядок повідомлення осіб, які можуть зазнати негативних наслідків, а також заявників чи їх представників (за наявності) про початок такого розгляду;

3) стадії і строки розгляду та прийняття рішення з питання про наявність (відсутність) порушення академічної доброчесності (не більше 6 місяців з моменту прийняття заяви);

4) порядок залучення зовнішніх експертів, урегулювання конфлікту інтересів, забезпечення участі заінтересованих осіб у розгляді відповідного питання, дотримання прав осіб, які можуть зазнати негативних наслідків;

5) порядок прийняття рішення щодо притягнення особи до академічної відповідальності та/або застосування інших заходів реагування на порушення академічної доброчесності;

б) органи та/або осіб, відповідальних за провадження та прийняття рішень.

Стаття 27. Забезпечення прав особи, яка може зазнати негативних наслідків

1. Особа, яка притягається до академічної відповідальності, а також особи, які можуть зазнати негативних наслідків внаслідок розгляду справи про порушення академічної доброчесності, перелік яких надається у абзаці другому частини дев'ятої статті 20 цього Закону, мають право:

1) бути поінформованою про початок провадження щодо застосування заходу реагування на порушення академічної доброчесності;

2) ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності;

3) надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

4) знати про дату, час і місце розгляду питання, бути присутньою під час розгляду питання та брати у ньому участь;

5) оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності або застосування іншого заходу реагування на порушення академічної доброчесності у порядку, визначеному законодавством або органом, уповноваженим приймати відповідне рішення.

2. Права, визначені частиною першою цієї статті, здійснюються особисто або через представника.

Розділ VI. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності на наступний день після його офіційного оприлюднення.

2. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти розглядає звернення (скарги, повідомлення) щодо наявності фактів присвоєння авторства в академічній діяльності, недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, академічного плагіату, академічної фальсифікації, академічної фабрикації у дисертації (науковій доповіді) та/або наукових публікаціях, в яких висвітлено її основні наукові результати на здобуття ступеня доктора (кандидата) наук, захист яких відбувся після набрання чинності цим Законом.

3. Заклад освіти (наукова установа) під час вирішення питання про притягнення до академічної відповідальності у випадку підтвердження факту присвоєння авторства в академічній діяльності, недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, академічного плагіату, академічної фальсифікації, академічної фабрикації у дисертації (наукових публікаціях, зарахованих за її темою) на здобуття ступеня доктора (кандидата) наук, захист якої відбувся до набрання чинності цим Законом, діє відповідно до правил і

процедур, що були встановлені нормативно-правовими актами, чинними на момент захисту дисертації.

Заклад освіти (наукова установа) у випадку підтвердження факту присвоєння авторства в академічній діяльності, недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, академічного плагіату, академічної фальсифікації, академічної фабрикації у дисертації (наукових публікаціях, зарахованих за її темою) на здобуття ступеня доктора (кандидата) наук, захист якої відбувся після набрання чинності цим Законом, звертається до центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки у порядку абзаців 1, 2 частини третьої статті 20 цього Закону.

4. Протягом трьох років з дня набрання чинності цим Законом, особа, якій присвоєно (присуджено, підтверджено) кваліфікацію, науковий ступінь, педагогічне, вчене звання, кваліфікаційну категорію до дня набрання чинності цим Законом, має право добровільно відмовитися від відповідної кваліфікації, ступеня, звання, кваліфікаційної категорії у такому порядку:

4.1. Особа, яка бажає скористатися правом добровільної відмови, подає відповідну письмову заяву, підпис на якій посвідчується нотаріально, до:

суб'єкта присвоєння (присудження) освітньої, професійної кваліфікації, або його правонаступника – у разі відмови від відповідної кваліфікації (крім випадків, передбачених абзацами третім, п'ятим цього підпункту);

керівнику закладу вищої освіти (наукової установи), разова спеціалізована вчена рада якого присудила ступінь доктора філософії, або його правонаступника – у разі відмови від ступеня доктора філософії;

керівнику закладу освіти чи органу управління освітою, уповноваженому створювати відповідну атестаційну комісію – у разі відмови від педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;

керівнику центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки – у разі відмови від вченого звання, ступеня кандидата наук, доктора наук.

4.2. Суб'єкт, визначений підпунктом 3.1 цього пункту, у строк до двох місяців з дня отримання відповідної заяви організовує її розгляд і за його результатами приймає рішення щодо визнання нечинним рішення про присвоєння (присудження, підтвердження) кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії, та документ, який посвідчував наявність відповідної кваліфікації, ступеня, звання, кваліфікаційної категорії (диплом, атестат тощо).

4.3. Особа, яка добровільно відмовилася від кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії, втрачає права, пов'язані з наявністю у неї відповідної кваліфікації, ступеня, звання, кваліфікаційної категорії з дня прийняття рішення, передбаченого підпунктом 3.2 цього пункту.

4.4. У разі початку провадження щодо позбавлення особи кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії, добровільна відмова допускається до прийняття рішення про позбавлення відповідної кваліфікації, ступеня, звання, кваліфікаційної категорії.

Добровільна відмова від кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії є підставою для припинення

розпочатого провадження щодо позбавлення особи цієї кваліфікації, ступеня, звання, кваліфікаційної категорії.

Подання заяви про добровільну відмову після прийняття рішення про позбавлення особи кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії є підставою для прийняття суб'єктом, визначеним підпунктом 3.1 цього пункту, рішення про залишення такої заяви без розгляду.

4.5. Відомості про добровільну відмову від кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії вносяться до відповідних реєстрів Єдиної державної електронної бази з питань освіти відповідно до законодавства.

4.6. У випадку добровільної відмови від кваліфікації, наукового ступеня, педагогічного, вченого звання, кваліфікаційної категорії відомості до Реєстру осіб, стосовно яких застосовуються обмеження щодо академічної діяльності, не вносяться.

5. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) частину першу статті 41 Кодексу законів про працю України (Відомості Верховної Ради УРСР, 1971 р., додаток до № 50, ст. 375) доповнити пунктом 7 такого змісту:

«7) порушення академічної доброчесності педагогічним, науково-педагогічним, науковим працівником – у випадках, встановлених Законом України «Про академічну доброчесність»;

2) частину першу статті 8 Закону України «Про рекламу» (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 39, ст. 181) доповнити пунктом 15 такого змісту:

«15) розповсюджувати рекламу послуг зі створення на замовлення академічного твору для використання його замовником або іншою особою»;

3) у Законі України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 32, ст. 215):

статтю 16 доповнити частиною сьомою такого змісту:

«Рішення про видачу документа про професійно-технічну освіту скасовується суб'єктом, що прийняв таке рішення, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, у разі виявлення фактів порушення здобувачем освіти закладу професійної (професійно-технічної) освіти академічної доброчесності під час проходження кваліфікаційної атестації»;

доповнити Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» статтю 16¹ такого змісту:

«Стаття 16¹. Забезпечення академічної доброчесності у сфері професійної (професійно-технічної) освіти

1. Забезпечення академічної доброчесності у сфері професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється відповідно до цього Закону та Закону України «Про академічну доброчесність»;

4) частину першу статті 19 Цивільного процесуального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 40-41, 42, ст.492) доповнити абзацом третім такого змісту:

«У порядку цивільного судочинства розглядаються усі справи, що виникають із спорів щодо застосування заходів реагування на порушення академічної доброчесності»;

5) у Законі України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 37-38, ст.2004):

пункт 1¹ виключити;

частину другу статті 1 доповнити абзацом другим такого змісту:

«Терміни «академічна доброчесність», «академічний плагіат», «академічна фабрикація», «академічна фальсифікація», «недобросовісне використання результатів власної академічної діяльності», «присвоєння авторства результатів академічної діяльності» вживаються у цьому Законі у значеннях, наведених у Законі України «Про академічну доброчесність»;

абзац четвертий частини другої статті 6 викласти в такій редакції:

«Рішення закладу вищої освіти (наукової установи) про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації скасовується відповідним закладом вищої освіти (науковою установою) у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України у разі виявлення фактів порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, зокрема наявності у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, академічної фабрикації, академічної фальсифікації, присвоєння авторства результатів академічної діяльності, несамостійного виконання завдань Єдиного державного кваліфікаційного іспиту та/або атестаційного іспиту»;

в абзаці першому частини шостої статті 6 слова «фабрикації чи фальсифікації» замінити словами «академічної фабрикації, академічної фальсифікації, присвоєння авторства в академічній діяльності чи недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності»;

в абзаці другому частини шостої статті 6 слова «фабрикації чи фальсифікації» замінити словами «академічної фабрикації, академічної фальсифікації, присвоєння авторства в академічній діяльності чи недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності»;

в абзаці третьому частини шостої статті 6 слова «фабрикації чи фальсифікації» замінити словами «академічної фабрикації, академічної фальсифікації, присвоєння авторства в академічній діяльності, недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності»;

в абзаці четвертому частини шостої статті 6 слова «фабрикації чи фальсифікації» замінити словами «академічної фабрикації, академічної фальсифікації, присвоєння авторства в академічній діяльності чи недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності»; слова «строком на два роки» замінити словами «строком від одного до двох років»;

у пункті восьмому частини другої статті 16 слова «системи запобігання та виявлення академічного плагіату» замінити словами «внутрішньої системи забезпечення академічної доброчесності»;

у пункті другому частини третьої статті 32 слова «затверджену політику забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності (кодекс академічної доброчесності)» замінити словами «внутрішню систему забезпечення академічної доброчесності, що відповідає

вимогам, визначеним цим Законом та Законом України «Про академічну доброчесність»»;

частину четверту статті 54 доповнити абзацом другим такого змісту:

«Рішення про присвоєння вченого звання до його затвердження може бути скасовано вченою радою, яка його прийняла. Після затвердження рішення про присвоєння вченого звання особа може бути позбавлена такого звання центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки», відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність»;

б) у Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 3, ст.25):

доповнити Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» статтею 3² такого змісту:

«Стаття 3². Забезпечення академічної доброчесності у сфері наукової і науково-технічної діяльності

1. Забезпечення академічної доброчесності у сфері наукової і науково-технічної діяльності здійснюється відповідно до цього Закону та Закону України «Про академічну доброчесність»;

статтю 7 доповнити частиною вісімнадцять такого змісту:

«18. Наукова установа зобов'язана мати внутрішню систему забезпечення академічної доброчесності, яка відповідає вимогам, визначеним цим Законом та Законом України «Про академічну доброчесність»;

частину п'яту статті 28¹ викласти у такій редакції: «До захисту наукового ступеня доктора наук допускаються дисертації у вигляді підготовленого рукопису або наукові доповіді у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей, виконані здобувачем наукового ступеня самостійно. Встановлення відповідно до законодавства в поданих до захисту дисертації або наукових публікаціях фактів академічного плагіату, академічної фабрикації, академічної фальсифікації, присвоєння авторства в академічній діяльності чи недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності є підставою для прийняття спеціалізованою вченою радою рішення про відмову у присудженні наукового ступеня доктора наук»;

частину шосту та сьому статті 28¹ викласти в такій редакції:

«6. Якщо у захищеній докторській дисертації або публікаціях, які представлялися до захисту, встановлено відповідно до законодавства факти академічного плагіату, академічної фабрикації, академічної фальсифікації, присвоєння авторства в академічній діяльності чи недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності, науковий консультант позбавляється права участі у підготовці та/або атестації здобувачів ступеня доктора філософії та консультуванні та/або атестації здобувачів ступеня доктора наук строком від одного до двох років, голова спеціалізованої вченої ради, в якій відбувся захист цієї дисертації, та опоненти, які надали позитивні висновки на неї, позбавляються права участі в атестації кадрів вищої кваліфікації строком від одного до двох років, а наукова установа чи заклад вищої освіти позбавляється права утворювати спеціалізовану вчену раду за відповідною науковою спеціальністю строком на один рік у випадку встановлення

зазначеного факту Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

7. Скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня кандидата наук, доктора наук у разі встановлення відповідно до законодавства фактів академічного плагіату, академічної фабрикації, академічної фальсифікації, присвоєння авторства в академічній діяльності чи недобросовісного використання результатів власної академічної діяльності Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, закладом вищої освіти, науковою установою, здійснюється центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржено відповідно до законодавства.»;

7) у Законі України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради України), 2017 р., № 38-39, ст.380):

статтю 42 викласти в такій редакції:

«Стаття 42. Академічна доброчесність

1. Засади забезпечення академічної доброчесності у сфері освіти, а також основні види порушень академічної доброчесності і академічної відповідальності визначаються Законом України «Про академічну доброчесність».

2. Спеціальні закони можуть визначати додаткові види порушень академічної доброчесності та академічної відповідальності.

3. Заклади освіти та наукові установи можуть визначати додаткові види порушень академічної доброчесності.

4. Центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, інші органи управління приймають рішення щодо академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності в межах своїх повноважень у випадках та у спосіб, що визначені Законом України «Про академічну доброчесність» та/або спеціальними законами у сфері освіти і науки у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти під час здійснення заходів державного нагляду (контролю) розглядає питання дотримання норм Закону України «Про академічну доброчесність» та видає розпорядження щодо усунення виявлених порушень.

5. Заклади освіти та наукові установи визначають, відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» та спеціальних законів у сфері освіти і науки, види академічної відповідальності за конкретні порушення академічної доброчесності, а також встановлюють деталізовані процедури прийняття відповідних рішень.

6. Академічна відповідальність здобувачів освіти встановлюється з урахуванням рівня освіти і відповідно до спеціальних законів у сфері освіти»; частину першу статті 64 доповнити новим абзацом такого змісту:

«Затверджує порядок ведення Реєстру осіб, стосовно яких застосовуються обмеження щодо академічної діяльності за погодженням із Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти»;

частину другу статті 74 після слів «Реєстр сертифікатів педагогічних працівників» доповнити словами «Реєстр осіб, стосовно яких застосовуються обмеження щодо академічної діяльності»;

8) у Законі України «Про фахову передвищу освіту» (Відомості Верховної Ради України, 2019 р., № 30, ст.119):

частину третю статті 1 після слів ««Про освіту»» доповнити словами ««Про академічну доброчесність»»;

статтю 10 доповнити частиною восьмою такого змісту:

«8. Рішення закладу освіти про присудження ступеня фахового молодшого бакалавра та присвоєння відповідної кваліфікації скасовується відповідним закладом освіти у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України у разі виявлення фактів порушення здобувачем фахової передвищої освіти академічної доброчесності, зокрема наявності у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, академічної фабрикації, академічної фальсифікації, присвоєння авторства результатів академічної діяльності, несамоїтного виконання завдань Єдиного державного кваліфікаційного іспиту та/або атестаційного іспиту»;

пункт десятий частини другої статті 17 викласти в такій редакції:

«забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладу фахової передвищої освіти та здобувачами фахової передвищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної внутрішньої системи забезпечення академічної доброчесності, що передбачає, зокрема, запобігання та виявлення порушень академічної доброчесності, притягнення порушників до академічної відповідальності»;

частину першу статті 26 викласти в такій редакції:

«1. Забезпечення академічної доброчесності у сфері фахової передвищої освіти здійснюється відповідно до цього Закону та Закону України «Про академічну доброчесність»;

у пункті другому частини четвертої статті 30 слова «затвержену політику забезпечення дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу (кодекс академічної доброчесності)» замінити словами «внутрішню систему забезпечення академічної доброчесності, що відповідає вимогам, визначеним цим Законом та Законом України «Про академічну доброчесність»»;

9) у Законі України «Про повну загальну середню освіту» (Відомості Верховної Ради України, 2020 р., № 31, ст.226):

частину другу статті 1 викласти в такій редакції:

«2. Інші терміни вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у Законах України «Про освіту», «Про академічну доброчесність» та інших законах»;

у абзаці першому частини другої статті 42 слова «механізми забезпечення академічної доброчесності, порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності, види академічної відповідальності педагогічних працівників та учнів за конкретні порушення академічної доброчесності» замінити словами «внутрішню систему забезпечення академічної доброчесності, що відповідає вимогам, визначеним цим Законом, та Законом України «Про академічну доброчесність»»;

частину другу статті 43 викласти в такій редакції:

«2. Забезпечення академічної доброчесності у сфері загальної середньої освіти здійснюється відповідно до цього Закону, та Закону України «Про академічну доброчесність»».